

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 233/03-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. apríla 2004 v senáte zloženom z predsedu Eduarda Bárányu a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť F. P., K., zastúpeného advokátom JUDr. T. Š., K., ktorou namieta porušenie svojho práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 313/94, a takto

r o z h o d o l :

1. Právo F. P. na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 313/94 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice II p r i k a z u j e , aby v konaní sp. zn. 14 C 313/94 konal bez zbytočných prieťahov.

3. F. P. priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia advokátovi JUDr. T. Š., K., vo výške 8 800 Sk (slovom osemtisícosemsto slovenských korún) na jeho účet do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti F. P. nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. septembra 2003 doručená sťažnosť F. P., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. T. Š., K., ktorou namieta porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 313/94.

Ústavný súd 22. októbra 2003 sťažnosť sťažovateľa prijal na ďalšie konanie uznesením č. k. III. ÚS 233/03-8.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti listom doručeným ústavnému súdu 19. decembra 2003. Vo vyjadrení po podrobnom opísaní skutkového stavu vo veci konštatoval, že v danom konaní nedošlo k priesťahom v takom rozsahu, ako ich uvádza sťažovateľ. Poukázal na to, že ako priesťah konajúcej sudkyne nemožno posudzovať skutočnosť, že umožnila účastníkom a ich zástupcom vyjadriť sa k veci na každom pojednávaní a nemožno jej vyčítať ani neúplný, resp. formálny výsluch znalca realizovaný dožiadaným súdom v Bratislave, ako ani že o jeho vykonanie požiadala. Uviedol, že prvostupňový súd vo veci dvakrát meritórne rozhodol, pričom konajúca sudkyňa v konaní vykonávala úkony, ktoré považovala zrejme za najúčelnejšie. Poukázal aj na skutkovú zložitosť, ktorú pripustil aj sám sťažovateľ v sťažnosti. Argumentoval aj objektívnymi dôvodmi, a to veľkým počtom nevybavených vecí v súdnych oddeleniach okresného súdu, čo bráni vykonávaniu úkonov a rozhodovaniu vecí v lehotách pre účastníkov priaznivejších.

Sťažovateľ vidí príčiny neprimeranej dĺžky konania v kombinácii nečinnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu, pričom jeho právna neistota trvá už deväť rokov.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd deklaroval porušenie jeho ním označeného práva, prikázal okresnému súdu vo veci sp. zn. 14 C 313/94 neodkladne konať a priznal mu primerané finančné zadost'učinenie vo výške 300 000 Sk, ako aj náhradu vyčíslených trov právneho zastúpenia. Návrh na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia sťažovateľ odôvodnil tým, že ako na nevidiaceho na neho dĺžka konania i samotný priebeh konania pôsobia osobitne deprimujúco.

Sťažovateľ podal 4. októbra 2000 a 18. júna 2003 sťažnosti na zbytočné priesťahy v predmetnom súdnom konaní predsedovi okresného súdu, čím vyčerpal právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje, tak ako to vyžaduje § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľa, vyjadrenia predsedu okresného súdu a hlavne spisu okresného súdu zn. 14 C 313/94 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Predmetom konania je žaloba sťažovateľa proti Fakultnej nemocnici L. Pasteura, Rastislavova 43, Košice (ďalej len „žalovaný“ alebo „odporca“) o náhradu škody vo výške 500 000 Sk s príslušenstvom. Žaloba bola pôvodne ešte Obvodnému súdu Košice 2 (ďalej len „obvodný súd“; v súčasnosti okresný súd) doručená 22. marca 1994 a bola zaregistrovaná pod sp. zn. 14 C 313/94.

Podstatou sporu je skutočnosť, že sťažovateľ v dôsledku úrazu oka spôsobeného inou osobou pri trestnom čine lúpeže bol hospitalizovaný na očnej klinike žalovaného, kde boli vykonané základné úkony a bola mu poskytnutá prvá pomoc s následným liečením. Podľa sťažovateľa však žalovaný pre prebiehajúce rekonštrukčné stavebné práce v nemocnici nepostupoval spôsobom, ktorý si povaha a rozsah jeho zranenia vyžadovali, v dôsledku čoho prišiel o zrak (od roku 1990 už bol na jedno oko nevidiaci). Až po náročných (aj finančne) operačných zákrokoch v zahraničí, v Prahe a v Banskej Bystrici u MUDr. I. sa mu videnie aspoň sčasti obnovilo.

Obvodný súd až 4. januára 1995 vyzval odporcu, aby sa vyjadril k žalobe sťažovateľa, a vytýčil termín pojednávania na 2. marec 1995. V období od 2. marca 1995 do 17. apríla 1996 obvodný súd vykonával úkony nevyhnutné pre rozhodnutie o žalobe sťažovateľa. Tieto spočívali v pojednávaní vo veci (2. marca 1995, 2. mája 1995, 19. septembra 1995, 17. apríla 1996), zabezpečovaní svedkov za účelom ich vypočutia na návrh sťažovateľa, zabezpečovaní listinných dôkazov do spisu, a to od účastníkov konania (listom z 27. mája 1995, 19. septembra 1995, 7. novembra 1995, 15. novembra 1995, 20. februára 1996), od Českej štátnej poisťovne, odštepného závodu Ostrava (listom zo 7. novembra 1995) a od Slovenskej štátnej poisťovne, odštepného závodu Prešov (listom z 15. novembra 1995). Pojednávanie konané 17. apríla 1996 bolo odročené za účelom nariadenia znaleckého dokazovania vo veci.

Vo veci konajúci už okresný súd 16. decembra 1996 uznesením ustanovil znalca z odboru zdravotníctva, odvetvia očného lekárstva, MUDr. I. a uložil mu vypracovať znalecký posudok.

Listom z 8. januára 1997 MUDr. I. oznámil súdu, že už nevykonáva znaleckú činnosť, a preto nemôže vyhotoviť znalecký posudok. Z uvedeného dôvodu okresný súd listom z 27. januára 1997 požiadal Krajský súd v Bratislave o oznámenie znalcov z odboru zdravotníctva, odvetvia očného lekárstva, z Bratislavy, pretože sťažovateľ si výslovne želal znalca z iného kraja (nie z východoslovenského). Krajský súd v Bratislave mu túto informáciu poskytol 11. februára 1997. Následne uznesením zo 14. februára 1997 okresný súd ustanovil vo veci nového znalca z odboru zdravotníctva MUDr. Z., ktorému uložil vypracovať znalecký posudok.

Listom zo 16. apríla 1997 znalec oznámil okresnému súdu, že spisová dokumentácia vo veci sp. zn. 14 C 313/94 neobsahuje žiadne lekárske správy týkajúce sa skúmanej skutočnosti (prepúšťacie správy a lekárske nálezy odborných očných vyšetrení a kontrol), bez ktorých nemôže vyhotoviť znalecký posudok, a preto požiadal súd o získanie tejto zdravotnej dokumentácie od sťažovateľa.

Okresný súd listom z 22. apríla 1997 požiadal sťažovateľa o predloženie jeho zdravotnej dokumentácie a vyzval žalovaného, ako aj Fakultnú nemocnicu s poliklinikou, Tr. SNP 1, Košice, Nemocnicu s poliklinikou v Banskej Bystrici a II. očnú kliniku v Prahe o zaslanie zdravotnej dokumentácie týkajúcej sa hospitalizácie sťažovateľa v ich zariadeniach a vytýčil termín pojednávania na 14. máj 1997.

Ďalší postup okresného súdu v konaní sp. zn. 14 C 313/94 v období od 14. mája 1997 do 12. marca 1998, počas ktorého okresný súd vo veci pojednával (14. mája 1997, 27. novembra 1997, 12. marca 1998), zabezpečoval zdravotnú dokumentáciu sťažovateľa od zdravotníckych zariadení (listom z 27. mája 1997), zaslal spis znalcovi za účelom vypracovania znaleckého posudku (14. júla 1997), účastníkom konania doručoval vypracovaný znalecký posudok (znalec ho predložil súdu 22. októbra 1997) a žiadal ich

o stanovisko k nemu, vyzval sťažovateľa na predloženie znaleckého posudku vypracovaného MUDr. S. pre účely orgánov činných v trestnom konaní, oboznamoval sa s trestným spisom vedeným na Krajskom súde v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 3 T 43/92, žiadal Okresný úrad vyšetrovania Policajného zboru Košice II o zapožičanie spisu sp. zn. ČVS: OÚV-447/20-K4-97-Kb (listom z 27. novembra 1997) a rozhodol o odmene znalca za vypracovanie znaleckého posudku (uznesením zo 6. februára 1998), už plynulo smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa (rozhodnutiu vo veci).

Okresný súd rozsudkom z 12. marca 1998 žalobu sťažovateľa zamietol. Voči predmetnému rozsudku sa sťažovateľ odvolal 8. júna 1998.

Okresný súd 17. júna 1998 zaslal odvolanie žalovanému, aby sa k nemu vyjadril. Po doručení vyjadrenia žalovaného 6. júla 1998 okresný súd 8. júla 1998 zaslal celú spisovú dokumentáciu aj s odvolaním krajskému súdu za účelom rozhodnutia o odvolaní.

Krajský súd 27. októbra 1998 vytýčil termín pojednávania na 10. november 1998. Toto pojednávanie však bolo odročené pre ospravedlnenú neprítomnosť právnej zástupkyne žalovaného, pričom ďalší termín pojednávania bol určený na 19. január 1999.

Na pojednávaní 19. januára 1999 krajský súd uznesením sp. zn. 13 Co 204/98 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Vo svojom rozhodnutí krajský súd uviedol, že aj napriek tomu, že znalec vo svojom znaleckom posudku dost' jednoznačne dospel k záveru, že zo strany žalovaného nedošlo k žiadnemu porušeniu predpisov a že zdravotná starostlivosť bola sťažovateľovi poskytnutá v súlade s najnovšími poznatkami vedy, pochybil prvostupňový súd, keď k niektorým otázkam nedoplnil dokazovanie najmä výsluchom znalca, prípadne aj obrátením sa na iných odborníkov a nevysporiadal sa ani so žalobným tvrdením žalobcu, že k porušeniu povinnosti zo strany žalovaného došlo najmä v súvislosti s bezprostrednou diagnostikou pri jeho prijatí, ako aj ďalším liečebným postupom žalovaného, prípadne neodoslaním včas na iné pracovisko, pričom ani znalec sa týmito okolnosťami nezaoberal. Krajský súd uložil

prvostupňovému súdu doplniť dokazovanie v naznačenom smere najmä výsluchom znalca. Rozsudok bol doručený okresnému súdu 24. februára 1999.

Po zabezpečení doručenia vyššie uvedeného rozhodnutia krajského súdu okresný súd v období od 24. mája 1999 do 11. januára 2000 ďalej vo veci konal, keď listom požiadal Okresný súd Bratislava II o zabezpečenie dôkazu výsluchom znalca (výsluch bol vykonaný 20. septembra 1999), nariadil pojednávanie vo veci na 28. október 1999 (ktoré bolo odročené pre bezpečnostné opatrenia v budove krajského súdu) a na 11. január 2000, ktoré odročil s tým, že Okresný súd Bratislava II bude znovu dožiadaný ohľadom výsluchu znalca. Uvedené dožiadanie o výsluch svedka nakoniec okresný súd vykonal až 18. septembra 2000.

Listom zo 4. októbra 2000 sťažovateľ podal sťažnosť na nečinnosť v predmetnom konaní predsedovi okresného súdu a taktiež v ňom namietol zaujatosť vo veci konajúcej sudkyne, pričom žiadal, aby bola vec pridelená inému sudcovi.

Okresný súd 29. novembra 2000 predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom voči samosudkyňi.

Krajský súd uznesením sp. zn. 16 Nc 51/00 z 27. decembra 2000 rozhodol, že sudkyňa okresného súdu nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci sp. zn. 14 C 313/94.

V nasledujúcom období okresný súd ďalej vo veci pojednával (22. marca 2001, 5. marca 2002, 28. marca 2002, 30. apríla 2002), opätovne dožiadal Okresný súd Bratislava II o výsluch znalca (4. júla 2001), urgoval tento súd (21. septembra 2001), vyžiadal z krajského súdu trestný spis sp. zn. 3 T 43/92 týkajúci sa obžalovaného T. K., ktorý sťažovateľovi spôsobil zranenie, uložil sťažovateľovi predložiť súdu rozsudok voči menovanému o náhrade škody z ublíženia na zdraví a sťaženia spoločenského uplatnenia.

Rozsudkom sp. zn. 14 C 313/94 z 30. apríla 2002 okresný súd žalobu sťažovateľa opäť zamietol. Sťažovateľ sa voči predmetnému rozsudku odvolal 19. júna 2002. V nadväznosti na to okresný súd zaslal 5. augusta 2002 uvedené odvolanie na vedomie žalovanému, ktorý sa k nemu vyjadril 6. septembra 2002. Dňa 12. septembra okresný súd zaslal spis krajskému súdu za účelom rozhodnutia o odvolaní sťažovateľa.

Krajský súd na pojednávaní 2. júna 2003 vydal uznesenie sp. zn. 15 Co 489/02, ktorým zrušil rozsudok prvostupňového súdu a vec mu opäť vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd pritom konštatoval, že rozhodnutie v tejto veci závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné znalosti, a preto súd prvého stupňa postupoval správne, keď vo veci nariadil v súlade s § 127 Občianskeho súdneho poriadku znalecké dokazovanie. Zdôraznil, že aj znalecký posudok podlieha súdno-znaleckému hodnoteniu podľa § 132 citovaného zákona. Ak má súd v tomto smere pochybnosti, musí ich odstrániť tým, že znalcovi uloží, aby vec riadne vysvetlil, alebo ustanoví nového znalca. Vzhľadom na závažnosť poranenia sťažovateľa, na výsledky znaleckého dokazovania vykonaného v tomto konaní aj pre účely trestného konania odvolací súd bol tohto názoru, že vo veci je nevyhnutné opätovne nariadiť znalecké dokazovanie, avšak už ústavom špecializovaným na znaleckú činnosť v tomto odbore. Zároveň uložil okresnému súdu, ako má ďalej postupovať v konaní.

Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo okresnému súdu doručené 3. júla 2003. Od tohto obdobia, keď ešte okresný súd doručoval predmetné rozhodnutie účastníkom konania (2. septembra 2003 a 9. septembra 2003), už vo veci nebol vykonaný žiadny úkon.

III.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia jeho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo na to, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Pri posudzovaní, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. II. ÚS 813/00).

Z hľadiska prvého kritéria, či išlo o zložitú vec po právnej a skutkovej stránke, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na predmet konania o náhradu škody spôsobenej nesprávnym, zdravotníckym výkonom, môže sa táto ukázať najmä ako vec skutkovo zložitá. Podľa názoru ústavného súdu si povaha veci vzhľadom na to, že rozhodnutie v tejto veci závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné znalosti, ako aj vzhľadom na závažnosť poranenia sťažovateľa vedúceho k slepote, vyžadovala dokazovanie predovšetkým odborným znaleckým posudkom, výsluchom znalca, ako aj vyjadreniami a výpoveďami účastníkov, svedkov, zaobstaraním a vyhodnotením listinných dôkazov, a teda časovo náročnejší procesný postup v konaní. Ústavný súd však nepovažoval vec za právne zložitú.

Správanie sťažovateľa počas celej doby konania vo veci sp. zn. 14 C 313/94 možno hodnotiť ako aktívne a súčinnosťné. Zo zápisníc o súdnom konaní obsiahnutých vo vyžiadanom súdnom spise v tejto veci ústavný súd zistil, že sťažovateľ sa pravidelne zúčastňoval nariadených pojednávaní buď sám, alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu, navrhoval dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a sťažnosťou u orgánu štátnej správy súdu sa domáhal urýchlenia konania vo svojej veci.

Ústavný súd však pripúšťa, že dve podané odvolania voči prvostupňovým rozhodnutiam (avšak v oboch prípadoch rozhodnuté odvolacím súdom v prospech sťažovateľa), sťažovateľom podaná námietka zaujatosti sudkyne konajúcej vo veci (zamietnutá krajským súdom), ako aj jeho požiadavka, aby znalecký posudok bol vypracovaný znalcom z iného kraja, mohli vplývať na jeho priebeh a dĺžku. Podľa právneho názoru ústavného súdu vysloveného v skorších rozhodnutiach využitie možností daných sťažovateľovi procesnými predpismi (Občianskym súdnym poriadkom) na uplatnenie a presadzovanie jeho práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prieťahy (I. ÚS 31/01).

Tretím hodnotiacim kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťuje, či došlo k porušeniu označených základných práv sťažovateľa, je správanie (postup) samotného súdu.

Obdobie nečinnosti okresného súdu ústavný súd zistil od 22. marca 1994, t.j. hneď od podania žaloby, do 4. januára 1995, keď obvodný súd vyzval žalovaného na vyjadrenie k žalobe a vytýčil termín pojednávania na 2. marec 1995. Ústavný súd uznáva, že prvé preštudovanie žaloby a zvolenie vhodného postupu súdu vo veci si vyžadujú určitú dobu. Preto dospel k záveru, že z uvedených deviatich mesiacov tvorí len šesť mesiacov zbytočné prieťahy v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a tri mesiace predstavujú maximálnu dobu, ktorú možno ospravedlniť potrebou štúdia návrhu a prípravou ďalšieho postupu okresného súdu.

Ďalší zbytočný prieťah v konaní ústavný súd zistil v období od 17. apríla 1996, keď okresný súd odročil pojednávanie za účelom nariadenia znaleckého dokazovania vo veci, do 16. decembra 1996 (osem mesiacov), keď uznesením ustanovil znalca z odboru zdravotníctva, odvetvia očnému lekárstvu, MUDr. I. a uložil mu vypracovať znalecký posudok.

V tejto súvislosti už ústavný súd judikoval, že odročenie pojednávania na neurčito z dôvodu potreby vypracovania znaleckého posudku a rozhodnutie o ustanovení znalca a uložení mu vypracovania znaleckého posudku v predmetnej veci po uplynutí 8 mesiacov od odročenia pojednávania bez vykonania čo i len jediného procesného úkonu smerujúceho k objasneniu veci vzhľadom na celkovú dobu konania a vykázanie úspornosti procesných úkonov možno považovať za postup súdu, ktorým došlo k porušeniu základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 17/01).

Okresný súd bol úplne nečinný aj od odročenia pojednávania 11. januára 2000 z dôvodu dožiadania Okresného súdu Bratislava II o výsluch znalca do 18. septembra 2000 (osem mesiacov), pretože až vtedy uvedené dožiadanie okresný súd zaslal príslušnému súdu.

Od 3. júla 2003 až dosiaľ (8 mesiacov) už okresný súd nekonal. Podľa vyjadrenia predsedu okresného súdu vo veci konajúca sudkyňa odišla do starobného dôchodku a vec bola pridelená v súlade s rozvrhom práce do súdneho oddelenia inej sudkyne, ktorá zároveň s touto vecou prevzala aj 627 ďalších nevybavených vecí.

Obdobie tejto nečinnosti okresného súdu bez toho, aby existovala zákonná prekážka takéhoto jeho postupu, spolu predstavuje 30 mesiacov, čo je obdobie, ktoré ústavný súd považuje v danej veci za zbytočný prierah v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Pri posudzovaní uvedených období nečinnosti okresného súdu ústavný súd zobral do úvahy svoju predošlú judikatúru, v súlade s ktorou obdobie poznamenané nečinnosťou všeobecného súdu, keď jeho konaniu nebráni žiadna zákonná prekážka, ústavný súd posudzuje ako zbytočný prierah v konaní (napr. II. ÚS 3/00).

Aj keď celkové obdobie znaleckého dokazovania (od 17. apríla 1996), ktoré nie je ukončené ani v súčasnosti (odvolací súd v druhom rozhodnutí o odvolaní uložil prvostupňovému súdu, aby zabezpečil posudok vo veci špecializovaným ústavom), je neúnosne dlhé, ústavný súd berúc do úvahy predmet sporu a s tým súvisiacu skutočnosť, že rozhodnutie v tejto veci závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné

medicínske znalosti, ako aj zohľadňujúc značné úsilie, ktoré vyvíjal okresný súd pri zabezpečovaní znaleckého posudku a výsluchu znalca v potrebnom odbore, podstatne sťažené tým, že o tieto služby musel podľa požiadavky sťažovateľa dožiadať (niekoľkokrát a aj urgovať) Okresný súd Bratislava II, celé toto obdobie nehodnotil ako súčasť postupu súdu, ktorý spôsobil zbytočné prietahy vo veci. Už z predošlej judikatúry ústavného súdu totiž vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/00, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Vyššie uvedené skutočnosti však ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení sťažovateľa.

Hoci výsledkom konania (postupu) prvostupňového okresného súdu boli dve také jeho rozhodnutia (z 12. marca 1998 a 30. apríla 2002), ktoré po odvolacom konaní (19. januára 1999 a 2. júna 2003) nemohli nadobudnúť právoplatnosť (a tým odstrániť právnu neistotu sťažovateľa), vzhľadom na to, že súdne konanie mu predchádzajúce nebolo poznačené procesnou vadou, ale na úplné zistenie skutkového stavu odvolací súd uložil okresnému súdu vykonanie ďalších dôkazov, ústavný súd neposúdil toto obdobie ako zbytočný prietah v súdnom konaní sp. zn. 14 C 313/94. Vychádzal pritom z toho, že súčasťou hodnotenia zbytočných prietahov v konaní je aj posudzovanie povahy veci. Z hľadiska povahy veci je spor o náhradu škody spôsobenej na zdraví zdravotníckym zariadením mimoriadne citlivej povahy, pretože stav neistoty ovplyvňuje zabezpečovanie životných potrieb účastníka konania (II. ÚS 52/99, II. ÚS 32/02).

Taktiež ani preťaženosť sudcov nie je možné zohľadniť ako dôvod ospravedlňujúci voči občanovi inak zbytočné prietahy v konaní o jeho veci. Námietka veľkého množstva nevybavených a nerozhodnutých vecí nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (I. ÚS 19/00, I. ÚS 50/01), najmä pokiaľ ide o taký závažný predmet sporu, akým je bezpochyby náhrada škody spôsobenej subjektom poskytujúcim zdravotnícku starostlivosť.

Na základe uvedených zistení a právnych hodnotení ústavný súd rozhodol, že okresný súd v spore vedenom pod sp. zn. 14 C 313/94 konal spôsobom, ktorého dôsledkom boli zbytočné priet'ahy v dĺžke 33 mesiacov (takmer 3 roky) v súdnom konaní trvajúcim takmer 10 rokov.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 313/94 konal bez zbytočných priet'ahov. Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Tento účel možno dosiahnuť len právoplatným rozhodnutím.

V súvislosti s úpravou s'ťažnosti čl. 127 ods. 3 ústavy ustanovuje: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovateľ žiada primerané finančné zadosťučinenie, a to vo výške 300 000 Sk. Poukázal na to, že doba konania okresného súdu v trvaní viac než 9 rokov a prieťahy v tomto konaní sú neprimerane dlhé, a to napriek charakteru súdneho konania. Sťažovateľ už predtým nevidiaci na jedno oko prišiel o druhé podľa jeho názoru vinou žalovaného. Je odkázaný na pomoc príbuzných. Samotný spor, jeho trvanie a samotný priebeh pôsobia naňho znásobene deprimujúco.

Pri určovaní výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadnil, že predmetom súdneho konania, v ktorom došlo k zbytočným prieťahom, je odškodnenie sťažovateľa v súvislosti s nedbalým poskytnutím lekárskej pomoci zdravotníckym zariadením pri úraze spôsobenom v súvislosti s trestným činom lúpeže, najmä preto, lebo išlo o poškodenie základného ľudského orgánu. Rozhodovanie v takomto spore vyžaduje od orgánov verejnej moci vrátane súdov osobitnú starostlivosť.

Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných prieťahov, porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy však nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto právomoci ústavného súdu. V dôsledku toho bolo potrebné rozhodnúť aj o primeranom finančnom zadosťučinení. Vzhľadom na celkovú dobu konania okresného súdu, na rozsah zbytočných prieťahov v jej rámci a zohľadňujúc tiež charakter súdneho konania možno sumu 40 000 Sk považovať za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

V.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiada, aby ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť trovy konania jeho právnomu zástupcovi. Právny zástupca sťažovateľa listom z 2. apríla 2004 doručil ústavnému súdu vyčíslenie trov konania vo výške 8 800 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnym zástupcom sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto je potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom a podľa ktorého ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Právny zástupca sťažovateľa vykonal úkony právneho zastúpenia v prospech sťažovateľa v roku 2003. Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2002 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 12 811 Sk.

Podľa takto určených kritérií je výška odmeny za úkony prevzatie a príprava vecí a podanie vo veci samej 4 270 Sk za každý úkon podľa ustanovenia § 16 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., t. j. spolu 8 540 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 19 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., t. j. dvakrát 130 Sk (zaokrúhlené na celé koruny).

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. apríla 2004